

Monialaiset opinnot

-

Pakopelitehtäviä ihmisoikeuksista

5. luokka

Jyväskylän normaalikoulu

MONIALAINEN OPINTOJAKSO - IHMISOIKEUDET

Lähtökohtana jakson suunnittelulle oli viidensien luokkien yhdessä toteuttama monialainen opintokokonaisuus, jonka perustana olisivat opetussuunnitelman laaja-alaisten tavoitteiden sen hetkinen painotus eli osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen. Koulumme on Unesco-koulu ja sitä kautta YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda2030 tuli mukaan.

Mukana oli viidensia luokkia kolme eli yhteensä 72 oppilasta. Tiimissä oli kolme luokanopettajaa, kielenopettaja sekä liikunnanopettaja. Lisäksi toteutukseen osallistui harjoittelijoita.

Kokonaisuuden ideoinnissa haluttiin antaa aihe oppilaille mielenkiintoisella ja elämyksellisellä tavalla käsiteltäväksi. Aluksi keskusteltiin pakohuonepelistä. Sen toteuttaminen noin isolla oppilasjoukolla olisi haasteellista, joten päädyttiin Prison Island tyyppiseen rakenteeseen. Opettajien määrän mukaan päädyttiin viiteen eri huoneeseen, joihin valittiin sisältö Agenda2030 tavoitteista. Jokainen opettaja lähti oppilasryhmänsä kanssa ideoimaan huoneeseen erilaisia tehtäviä, jotka oppilaat toteuttivat.

Liikunnan ryhmässä valmisteltiin tehtäviä liittyen Agenda2030 -tavoitteeseen 3, Good health and well-being. Ideana oli välttää uhkakuva eli rapistunut kunto ja kurja, voimaton olotila. Ryhmä selvitti, mitkä ovat fyysisen kunnan osa-alueet ja miten niistä huolehditaan (lihasvoima ja -kestävyys, verenkierto- ja hengityselimistön kestävyys, nivelten liikkuvuus, tasapaino, koordinaatio, ketteryys, nopeus ja suorituskohtainen voima). Oppilaat ideoivat tehtävän/tehtävät kuhunkin fyysisen kunnan osa-alueeseen. Suorittamalla tehtävät pystyi välttämään uhkakuvan toteutumisen.

Englannissa oppilaat käsittelivät samaa tavoitetta terveellisen ruokavalion näkökulmasta. He vertasivat terveellistä ja epäterveellistä sekä suomalaista ja amerikkalaista/brittiläistä ruokavaliota toisiinsa. He tekivät aiheesta englanninkielisiä esityksiä, jotka esitettiin muille. Varsinaisena tehtäväpäivänä oppilaiden tuli esillä olevien esitysten ja lisämateriaalin avulla selvittää Googleformsiin tehty kysely, jossa pääsi etenemään oikein vastattuaan.

Viidennet luokat suunnittelivat lisäksi omiin luokkiinsa suoritettavia tehtäviä.

Tarkempi kuvaus yhden viidennen luokan rakentaman huoneen tehtävistä.

Kokonaisuuden pituus:

- Valmistelu 4 x 75 minuuttia
- Tehtävien ratkominen 30 minuuttia

Jakson tavoitteita:

- Agenda2030 tavoitteisiin 10 ja 16 liittyen ihmisoikeuksiin tutustuminen
- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

- Matematiikka T2, T5
- Englanti T1, T11

Projekti aloitettiin harjoittelijoiden pitämällä alustuksella, jossa pyrittiin tarinallisiin ja elämyksellisiin keinoin virittämään oppilaat aiheeseen. Harjoittelijat olivat kirjoittaneet yhden pakolaisperheen kuvitteellisen tarinan sekä koostaneet diat tarinaa elävöittämään. (Liite 1: tarina)

Luokka jaettiin kuuteen ryhmään, joissa oli 4 oppilasta jokaisessa. Oppilaille annettiin ryhmittäin idea, jonka pohjalta he lähtivät keksimään omaa tehtäväänsä. Tämä täytyi tehdä salaisesti, koska luokan muut viisi ryhmää tulisivat tehtävän ratkaisemaan.

Liite 2: Tehtävät

LIITE 1

POHJATARINA (Tea Ylikoski ja Lassi Takanen)

Isäni Abo Azar on etevä opettaja. Hän opettaa äidinkieltä samassa koulussa, jossa minä olen oppilaana. Meidän perheessä on minun ja isän lisäksi äitini Iman ja siskoni Sana. Asumme kauniissa keltaisessa talossa Aleppon kaupungissa, joka on Syyrian suurin kaupunki. Kuitenkin pari viikkoa sitten, kun istuimme kotona syömässä illallista, isäni sanoi että meidän ehkä pitää lähteä Syyriasta. Sekä äiti että isä olivat kovin vakavia. Minä kysyin miksi ja isä vastasi, että Syyria on nyt sisällissodassa ja voi olla että meidänkin kaupunkia pommitetaan.

Viime tiistaina kun palasin jalkapallotreeneistä äiti sanoi, että lähdemme kotoa huomenna. Isä oli jo matkustanut edeltä Jordaniaan hoitamaan asiat kuntoon meidän matkaamme varten. Äiti käski pakata reppuun vain tärkeimmät asiat. Lähdimme aamulla todella aikaisin, kun oli vielä pimeää. Matka oli pitkä ja raskas ja ainakin 15 tuntia pitkä. En saanut kunnolla nukuttua missään välissä. Maan rajalle tullessamme sotilaat tulivat ja ottivat siskoni. Isä oli rajalla vastassa ja joutui maksamaan lunnaat, jotta saimme siskoni takaisin. Yksi mies bussissa sanoi, että meillä kävi hyvä tuuri koska sotilaat kidnappaavat paljon lapsia.

Olimme Jordaniassa vain kolme päivää ja lähdimme keskellä yötä eteenpäin. Isä sanoi, että oli maksanut kaikki loput rahamme salakuljettajille joiden veneellä pääsisimme Välimeren toiselle puolelle Kreikkaan. En tiennyt Kreikasta mitään ja olisin halunnut vain palata kotiin. Pimeälle rannalle tullessamme huomasin useita veneitä ja ainakin 100 ihmistä hiipimässä niitä kohti. Meidän pieneen veneeseen kiipesi vaikka kuinka monta ja pelkäsin että vene kaatuu. Oli pimeää, kylmää ja matkaa kesti ainakin puolitoista päivää. Koko matkan ajan pelkäsin, että vene kaatuu. Vihdoin näimme rantaa ja pääsimme maihin. Vastassa meitä oli ihmisiä jotka auttoivat meitä pääsemään maihin. Kaikki meidän veneestä tulleet olivat iloisia vihdoin ollessaan kuivalla maalla. Yksi auttaja sanoi äidille, että meillä on ollut onnea matkassa, koska monia veneitä on kaatunut ja ihmisiä hukkunut.

En olisi jaksanut jatkaa matkaa, mutta äiti sanoi että ei tänne rannallekaan voida jäädä. Lähdimme kävelemään pitkässä jonossa, mihin koko ajan tuli lisää ihmisiä mukaan. Olin nälkäinen ja väsynyt, enkä olisi jaksanut enää yhtään pidemmälle. Matkustimme kävellen ja välillä hiukan nukkuen monta päivää. En edes tiedä kuinka montaa. Saimme aina välillä hiukan ruokaa muilta ihmisiltä, vaikka meillä ei ollut antaa heille mitään. Törmäsimme neljäntenä päivänä isän serkkuun joka sanoi että monet olivat joutuneet pakolaisleireille. Siellä oli kuulemma ihan kauhea tungos, eikä riittävästi ruokaa eikä vettä. Ihmisten piti nukkua pienessä teltassa ja sotilaat eivät päästäneet heitä jatkamaan matkaa. Minä kysyin isältä että miksi ja hän sanoi että

Kreikan hallitus yrittää parhaansa, mutta ei kaikkia voida päästää kaupunkeihin, koska ei ole niin monelle ihmiselle nukkumapaikkaa eikä rahaa ruokaan. Ei Kreikka meitä kaikkia voi ottaa. Kaupungeissa meidän piti nukkua kadulla, enkä tykännyt siitä yhtään. Kaikki ihmiset tuijottivat ja minusta siellä oli liikaista.

Mietimme niitä mahdollisia maita, minne voisimme jatkaa taivallustamme eteenpäin. Kartalta etsiessämme eteen tulee ensin Keski-Euroopan maista: Saksa, Ranska, Sveitsi jne. Mutta haluaisimme johonkin muuhun maahan jossa asiat ovat monelta kohdalta hyvin. Nämä huomioon ottaen ajattelimme lähteä jatkamaan matkaa kohti Suomea. Ainoa mikä koitui ongelmaksi, että olimme laittomasti maassa ja meidän perheellä ei ollut tehtynä vielä turvapaikkahakemusta, joten meidän täytyi jatkaa matkaa Suomeen ilman pysähdyksiä, ettemme jäisi kiinni matkalla ja meitä palautettaisi takaisin kotimaahan. Matka kulki Kreikasta Keski-Eurooppaan, Tanskaan ja siitä Ruotsiin, suurimmaksi osaksi kävellen, mutta osaksi myös "ilmaisella kyydillä" (eli pummilla) linja-autolla. Meidän täytyi välillä kerjätä ihmisiltä rahaa, että saimme ruokaa elääksemme ja jouduimme ongelmiin kielellisessä viestinnässä, mutta onneksi isäni osaa hieman englantia ja saimme kylteistä ja teksteistä tietoa irti, että pääsimme eteenpäin. Matka oli pitkä ja raskas meille jokaiselle ja minua huoletti kaikkien meidän jaksaminen ja uskominen, että meitä odottaa parempi elämä määränpäässämme.

Ruotsissa päädyimme pohjois-osaan maata ja pääsimme Haaparannan rajanylityspaikalle. Onneksemme pääsimme Suomen rajan sisäpuolelle pitkän matkan, yhteensä kahden kuukauden matkaamisen jälkeen. Pääsimme Suomessa Oulun vastaanottokeskukseen, jossa saimme mahdollisuuden tehdä turvapaikkahakemuksen ja sitä kautta saada myös tukea perheellemme. Suomessa vastaanottokeskus oli hyvä, mutta suomalaisten keskuudessa minusta tuntui, että me olimme yksin eikä meitä ei kaivattu tähän maahan. Siitä minulle tuli apea mieli, sillä tuntui että muut ihmiset eivät tiedä minkälaiset olot meillä Syyriassa oli.

Asuimme vastaanottokeskuksessa yhteensä puoli vuotta, kunnes vihdoinkin tuli se hetki että saimme päätöksen! Mutta päätös oli järkyttävä: Hakemus oli hylätty. Pelko valtasi heti koko perheemme. Mitä meille nyt tapahtuu? Joudummeko takaisin Syyriaan sodan keskelle? Vai jäämmekö laittomina maahanmuuttajana Suomeen? Vai matkaammeko johonkin muuhun maahan?

LIITE 2

1.

OHJEISTUS TEHTÄVÄÄ KEKSIVILLE OPPILAILLE:

Keksikää viidessä minuutissa toteutettava tehtävä liittyen siihen, perhe joutuu lähtemään kodistaan pakoon nopeasti ja joutuu miettimään mitä kannattaa ottaa mukaan.

OHJEISTUS TEHTÄVÄPISTEELLE TULEVALLE RYHMÄLLE:

Kun perhe joutuu lähtemään pakoon, se voi tapahtua nopeastikin ja heidän pitää valita mitä esineitä kannattaa ottaa mukaan.

Pöydällä on joukko erilaisten esineiden kuvia. Valitkaa viisi tärkeintä asiaa. Lappujen takaa löytyy kirjaimia. Valittujen esineiden kirjaimet järjestämällä saa ratkaisusanan.

Kun peli on loppunut, kääntäkää laput kuvapuoli ylöspäin ja sekoittakaa laput.

Kun ryhmänne on mielestään valmis, varmistakaa vastaus opettajalta.

Tähän sai tarvittaessa vihjeen kirjainten määrästä (5). Takana olevista kirjaimista muodostui sana TURVA.

2.

OHJEISTUS TEHTÄVÄÄ KEKSIVILLE OPPILAILLE:

Keksikää kuulemaanne tarinaan liittyvä päiväkirjateksti, josta pitää järjestää tapahtumat ajallisesti oikeaan järjestykseen. Tehtävän suoritus aika viisi minuuttia.

OHJEISTUS TEHTÄVÄPISTEELLE TULEVALLE RYHMÄLLE:

Laittakaa perheen lomaviikon tapahtumat oikeaan järjestykseen. Väripalloissa on tapahtumia ja niiden takana luku. Väripallojen tapahtumat pitää järjestää aikajärjestykseen. Oikea värikoodi avaa laatikon lukon. Kun olette ratkaisseet tehtävän, laittakaa tarvikkeet valmiiksi seuraavia varten.

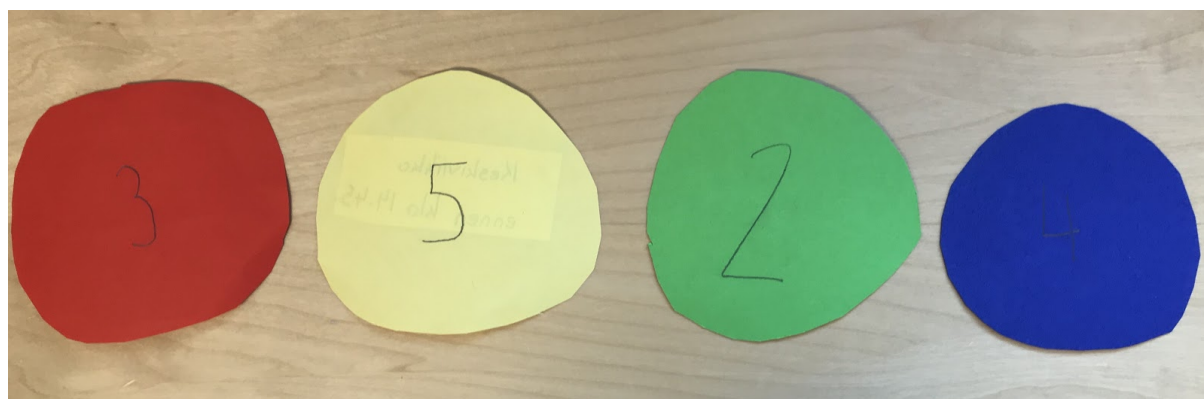
Dear Diary...

Yesterday my family was at zoo. We saw many animals. Oh i forgot to say! We arrived here at Monday and now is Wednesday.

Tomorrow we will go to the amusement park and we will be in there from 12:00 to 14:45 pm. After that we will go to the cafe.

I will order an icecreamsunday and a lemonade.

In the evening we will go to our home.

3.

OHJEISTUS TEHTÄVÄÄ KEKSIVILLE OPPILAILLE:

Keksikää viidessä minuutissa suoritettava tehtävä, jossa tulee tunnistaa oikeita lastenoikeuksien julistuksen artikloita keksityistä.

OHJEISTUS TEHTÄVÄPISTEELLE TULEVALLE RYHMÄLLE:

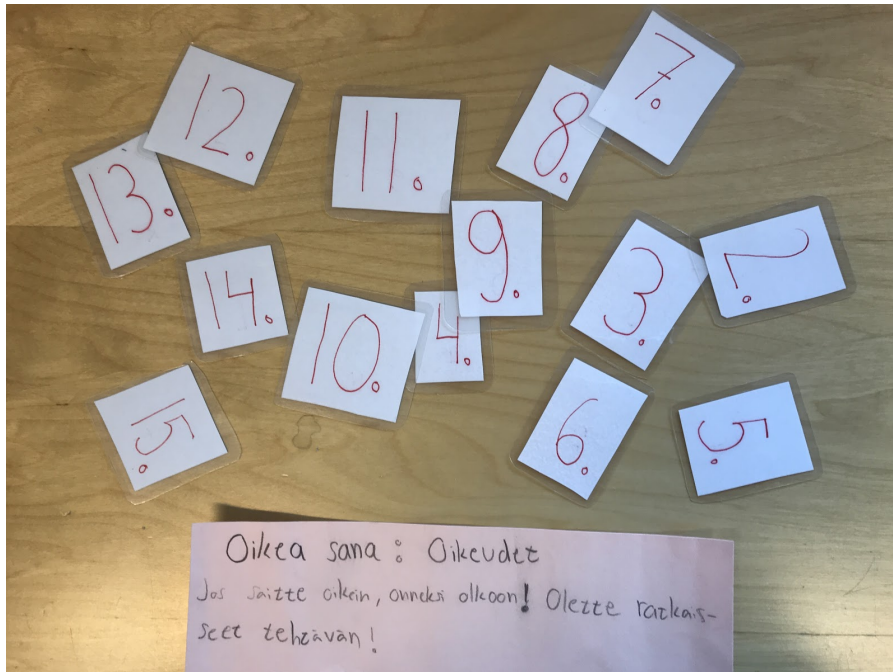
Teillä on 5 minuuttia aikaa ratkaista tämä tehtävä. Paperilla on 15 lasten oikeutta ja lappujen toisella puolella on numeroita, jotka vastaavat lasten oikeuksien kohtien numeroita ja niiden kääntöpuolella kirjain. Niistä osa on aitoja ja osa ei. Teidän tehtävä on löytää aidot kohdat, valita numerolaput ja muodostaa niiden takaa löytyvistä oikea sana. Sanassa on kahdeksan kirjainta.

Kun arvelette olevanne varmoja sanasta, etsikää tilaan piilotettu lappu, jossa on oikea vastaus. Teillä on vain yksi yritys.

Kun olette valmiita, palauttakaa piste alkuperäiseen muotoon eli kääntäkää kaikki laput väärinpäin seuraavia ratkaisijoita varten.

1. Kaikkia lapsia pitää kehua.
2. Lasta on suojeltava huumeiden käytöltä.
3. Lapsi voidaan adoptoida, jos se on lapsen kannalta paras vaihtoehto.
4. Lapsia on suojeltava torumiselta.
5. Lasta on suojeltava kaikelta väkivallalta, välinpitämättömältä kohtelulta ja hyväksikäytöltä.
6. Kaikilla lapsilla on oikeus karkkipäivään.
7. Valtioiden on estettävä lapsikauppa.
8. Valtion tulee huolehtia, että kaikki kansalaiset tuntevat lapsen oikeudet.
9. Lapsen täytyy käydä koulua.
10. Lapsella on oikeus käydä vessassa.
11. Valtioiden on estettävä lasten laittomat kuljetukset maasta.
12. Lasta on suojeltava ala-ikäisenä juomiselta.
13. Lapsella on oikeus sosiaaliturvaan.
14. Lapsella on oikeus saada vaatteet.
15. Lapsilla on oikeus järjestäytyä ja toimia yhdistyksissä.

Numerolappujen takana on kirjaimia. Kuvassa alla piilotettu ratkaisulappu.

4.

OHJEISTUS TEHTÄVÄÄ KEKSIVILLE OPPILAILLE:

Perheen isä vangittu mielipiteen/uskonnon tms takia. Hänet pitää pelastaa. Keksikää ihmisoikeuksien julistuksen artikloista tehtävä, josta pitää vaikka osata etsiä tietyt artikkelit, joiden numeroilla aukeaa lukko. Aikaa tehtävän ratkaisemiseen on viisi minuuttia.

OHJEISTUS TEHTÄVÄPISTEELLE TULEVALLE RYHMÄLLE:

Perheen isä on vangittu mielipiteen ja uskonnon takia. Hänet pitää pelastaa.

1. Teidän pitää etsiä oikeat 3 artiklaa jotka ovat isän pidätystä vastaan.
2. Kun olette löytäneet oikeat artikkelit, kertokaa ne toisillaan (apuna saa käyttää laskinta)
3. Kun olette saaneet laskun valmiiksi, laittakaa luku numerolukkoon.
4. Muistakaa laittaa kaappi -ja lukko kiinni sekä sekoittaa lukon numerot seuraaville. Ja jos käytitte laskinta, nollatkaa se.

Artikkelit

3. Oikeus elämään	18. Ajatuksen, omantunnon ja uskonnon vapaus
28. Oikeus kehitykseen	20. Kokoontumis ja yhdistymisvapaus
26. Oikeus opetukseen	13. Liikkumisen vapaus
15. Oikeus kansalaisuuteen	9. Mielivaltaisen pidätyksen kieltö
24. Oikeus lepoon ja vapaa-aikaan	10. Oikeudenmukainen oikeudenkäynti
17. Oikeus omaisuuteen	21. Oikeus osallistua julkiseen toimintaan ja poliittiseen päätöksentekoon
25. Oikeus riittävään elintasoon	16. Oikeus solmia avioliitto ja perustaa perhe
14. Oikeus turvapaikkaan	6. Oikeus tulla tunnetuksi henkilönä
22. Oikeus sosiaaliturvaan	12. Oikeus yksityis- ja perhe-elämään
23. Oikeus työhön	27. Oikeus osallistua yhteiskunnan sivistyselämään
19. Mielipiteen ja sananvapaus	5. Kidutuksen kieltö
2. Syrjinnän kieltö	4. Orjuuden ja pakkotyön kieltö

5.

OHJEISTUS TEHTÄVÄÄ KEKSIVILLE OPPILAILLE:

Keksikää viidessä minuutissa ratkaistava tehtävä, jossa käytetään salakirjoitusviestiä.

(Oppilaat jättivät tehtäväpisteelle lapun, jossa luki: 15,9,11,5,21,19, 5,12,28,13,28,28,14. Tämä viesti piti ratkaista.

Piilotettuja vihjelappuja seuraamalla löytyi salakirjoituskoodi.)

OHJEISTUS TEHTÄVÄPISTEELLE TULEVALLE RYHMÄLLE:

Etsikää piilotetut laput ja muodostakaa sanat.

Jättäkää tehtävän jälkeen laput paikalleen.

Lappujen tekstit:

15,9,11,5,21,19, 5,12,28,13,28,28,14.

Etsi näppäimistön läheltä lappua

Pianon koskettimet

A=1 B=2 C=3 D=4 E=5 F=6 G=7 H=8 I=9 J=10 K=11 L=12 M=13 N=14 O=15 P=16
Q=17 R=18 S=19 T=20 U=21 V=22 W=23 X=24 Y=25 Z=26 Å=27 Ä=28 Ö=29

6.

OHJEISTUS TEHTÄVÄÄ KEKSIVILLE OPPILAILLE:

Keksikää viidessä minuutissa ratkaistava tehtävä, jossa pitää laskea murtolukuja käyttäen laskutehtävä, joka liittyy tarinaan jollakin tavoin.

OHJEISTUS TEHTÄVÄPISTEELLE TULEVALLE RYHMÄLLE:

Saatte käyttöönne yhden laskimen. Kun olette valmiita tehtävässä, nollatkaa laskin.

Pakolaisperhe saa Suomessa asuessaan rahaa kuukaudessa 1140€,
Vuokraan heillä menee $\frac{3}{5}$ 1140€. Ruokaan heillä menee $\frac{1}{3}$ jäljelle jäävästä summasta. Vaatteisiin heillä menee $\frac{1}{2}$ jäljelle jäävästä summasta.
Paljonko rahaa jää jäljelle?

Syöttäkää jäljelle jäävä summa lukkoon, joka avaa laatikon.

Jotta seuraava ryhmä pääsisi ratkaisemaan tehtävää sulkekaa lukko lopuksi.

(Laatikossa lappu, jossa luki: Onnittelut, olette suorittaneet tehtävän!)

Tehtävissä 2 ja 6 käytettiin kahvipurkkia, joka oli lukittu numerolukolla.

Tehtävässä 4 ovenkahvan päälle oli kiinnitetty ruuvipuristimilla kuvan mukainen laatikko, joka oli lukittu numerolukolla.

